

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Cesta k opoziční smlouvě

Autor práce: Bc. Martin Hakauf

Jméno vedoucího: PhDr. Jan Bureš, Ph.D., Ústav politologie FFUK

Hodnocení:

Diplomová práce Martina Hakaufa se zabývá tématem okolností a faktorů, za kterých v české politice vznikla tzv. opoziční smlouva jako základ menšinové vlády ČSSD v letech 1998-2002. Kolega Hakauf se při hledání kořenů tohoto fenoménu vrací hluboko do počátků české polistopadové politiky, vycházejí z hypotézy, že hlavním důvodem, proč ODS přistoupila v roce 1998 na toto nestandardní řešení, byla špatná zkušenost této strany z předchozí koaliční vlády, v níž se cítila být podprezentována.

Teoretickými východisky Hakaufovy práce jsou zejm. klasické práce W. Rikera (zejm. jeho koncept minimální vítězné koalice) a M. Leisersona (vítězná koalice s nejmenším počtem stran) či A. Lijpharta (ideově nejbližší koalice).

Ve třetí kapitole podává M. Hakauf přehled vývoje českého stranického systému v letech 1992-1998, v němž zdůrazňuje několik klíčových trendů, kterými jsou: formování levé části spektra, postupné oslabování středu a silící konfliktní tendence ve vládní koalici. Dále ukazuje, které hlavní ústavní principy spoluurčují v ČR formování vládních koalic.

Čtvrtá kapitola představuje analýzu první, zatímco pátá kapitola charakterizuje druhou Klausovu vládu. Snahou M. Hakaufa je ukázat postupně narůstající tenze ve vztazích středo-pravicových stran vládní koalice, jež vidí jako jeden z důvodů vzniku opoziční smlouvy. Jako jeden z hlavních zdrojů těchto tenzí vidí autor poderepresentovanost ODS v jejích koaličních vládách, která byla naopak kompenzována nadreprezentovanou pozicí strany lidové. V druhé Klausově vládě k těmto tenzím přibyla další výrazná komplikace – výrazný vzrůst síly opoziční ČSSD. Výrazně se také, jak správně poukazuje kolega Hakauf, proměnila společenská atmosféra, kdy výrazně klesla ochota občanů přinášet dál oběti ekonomické transformaci. Vláda se opakovaně vracela k nedořešeným problémům z minulosti (církvní restituce, zdravotnická reforma), ale nebyla schopna se dohodnout na kompromisní podobě reform, což krizi koaličních vztahů ještě prohlubovalo. Kolega Hakauf dále podrobně mapuje dění uvnitř ODS, zejm. narůstající spory o pojetí vládní politiky, přílišnou dominanci předsedy strany a nakonec problém financování ODS. Za konec koaličního vládnutí poté považuje tzv. sarajevský atentát a následný pád vlády. Sestavování „prozatímní“ Tošovského vlády pak příkopem na pravici opět dále prohloubilo, když v ní přijaly účast bývalé strany vládní koalice KDU-ČSL a ODA spolu s odštěpenci od ODS ve straně Unie svobody.

V šesté kapitole kolega Hakauf podrobně mapuje vývoj těsně před volbami, výsledky a důsledky sněmovních voleb 1996 a následná povolební vyjednávání. Sleduje strategie jednotlivých politických stran i dalších aktérů. Tato jednání pak zařazuje do svých poznatků ze studia teorie koalic, přičemž ukazuje, jaké konkrétní možnosti utvoření vlády se nabízely. Martin Hakauf v závěru své práce ukazuje, že konečný výsledek – podepsání tzv. opoziční smlouvy a vznik minoritní vlády ČSSD na jejím základě – bylo nakonec shledáno jako nejpříjemnější i sociální demokracií. Podle Hakaufa již nejpozději od 25.6.1998 ČSSD jasně směřovala k tomuto řešení po předchozí zkušenosti zejm. s postupem Unie svobody. ODS tehdy vnímala svou dosavadní zkušenost s vládnutím spolu s KDU-ČSL a s lidmi z US negativně a nebyla ochotna za pokračování projektu takové koalice bojovat. Ve svém důsledku se tak protichůdné zájmy obou největších stran, po vzájemné osobní dohodě jejich lídrů, spojily.

Práce Martina Hakaufa je opřena o velmi solidní znalosti jak teoretických konceptů, tak také o detailní výzkum české politiky v devadesátých letech. Autor čerpal nejen z odborné literatury, ale také z tisku, a dokonce provedl sérii rozhovorů s tehdejšími aktéry politických vyjednávání. Jeho práce představuje velmi čtivý text, logicky dobře vyargumentované závěry jsou pro čtenáře přesvědčivé a velmi inspirativní. Proto mohu práci kolegy Hakaufa jen vřele doporučit k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou **výborně**.

V Praze, dne 27.8. 2011

.....
PhDr. Jan Bureš, Ph.D.